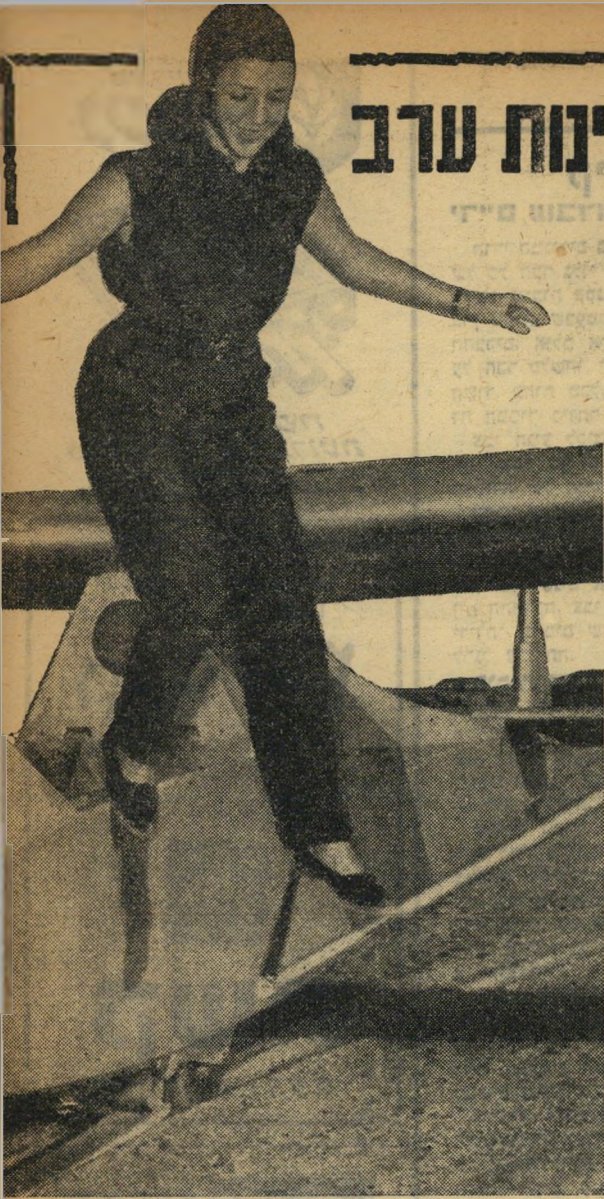

בית על הנעשה מאחורי מסך החול במדינות ערב לופת בביטו!

לפני זמן קצר יצא המחבר לסיוור נרחב בשש מדינות ערביות. חזר משם עם סי-דרת מאמרים המתפרסמים עתה ב"העולם הזה" לפי הסדר מיוחד. בשני הפרקים הקודמים תיאר ד"ר חליל תותח את ביקוריו בלבנון וברצועת עזה.

אם לא יצליח, יעשה זאת הקומוניזם. אולם, כמו כל אומות העולם, חייבת מצרים לרכוש נשק (וציוד לצבאה). הרי כל המדינות מוציאות יותר כסף לצרכי בטחון מאשר על חינוך, ומצרים אינה יוצאת מכלל זה. זוהי אחת הסיבות מדוע מגיע עד היום מספר האנלפאבים שם ל-80% מהתושבים.

מקור החולשה

ב"תוך מגע עם חיילים מצריים ברצועת עזה, ברכבת ובכל התחנות בדרך לקהיר, לא התרשמתי במיוחד מכורשרם הגופני. עיניהם, ציבתם והתנהגותם הכללית לא העידו על רקע בריא ותנאי חיים נאותים. ישבתי שעה תמימה ברחוב אחד בקהיר, ממנו יכולתי לסקור היטב את פניהם, גופם ומראהם של העוברים ושבים. היו ביניהם אנשים רבים שנראו שבעים, לבושים היטב. אך אלה שנראו טובים מתחתיונה, עיפיים ומרושלים עלו לאין ערוך על הבריאים. הייתי צריך לקרוא דו"ח ממשלתי רשמי על הבריאות הציבורית כדי להבין את המצב בכללותו. "מצרים", קבע הדו"ח, "מ"קוללת במחלות רבות, בגלל עצם מקור מה ואופיה הגיאוגרפי. החום, רוחות המדבר, יתושים וזבובים, תאי הבילהרציה. כאשר נטושים מי הגאות של הנילוס מדי שנה, נשארים בכל העמק אנמי מים רדודים, מהחיים קרקע צמיחה מצויינת לנושאי החלות".

הצנזורה והצניעות

ב"נעי הקרוב ביותר עם העתונות הימצרית בא במסיבת עיתונאים, שאורגנה לכבודי על-ידי עורך היומון אל-מוקאטם. עורך צעיר זה, ואדי פלסטין, הוא מצרי קופטי, המלמד עתונאות באוניברסיטה האמריקאית של קהיר. כתביהם של כעשרה עתונים ושרותי-חדשות קהיריים נכחו במסיבה. שאלתי מה ברצונם לשתות; הם ענו כי יעדיפו קוקה-קולה על קפה או תה — התפתחות חדשה במדינה. גי ההארה הערבית, בין הנוכחים היו גם שתי עתונאיות, אחת נציגת אל-אהראם המפורסם, השניה נציגת עתון צרפתי מקהיר.

הם שאלו שאלות ערניות מאד על ארצות הברית, עמדתה במזרח התיכון ויחסה האוהד לישראל. כמוכן, לא חסרו גם שאלות על מישפטי הלינין בדרום ארצות הברית. הנסיון השני עם עיתונאי קהיר בא מאיר הר יותר. היה זה בקשר לקבוצה של עורכי עיתונים אמריקאיים, שביקרו בקהיר, ביחסותה של הועדה האמריקאית הנוצרית ל"ארגון ישראל הם ערכו סיור כללי בארצות המזרח התיכון ונתקבלו, בין השאר, על ידי המזכיר הכללי של הליגה הערבית. יום אחד, בשעות אחר-הצהרים, צלצל אלי כתב אל-אהראם, ביקש לראותני, בעניין רציני מאד. היה זה בקשר לאותה קבוצת עורכים. אני יודע הרבה על הועדה האמריקאית הנוצרית לארגון ישראל ולא פעם הודר מן לי להשתתף בוויכוחים ציבוריים עם כתביה, על הבעיה הערבית. ועדה זו, על אף

שקראה לעצמה נוצרית, שירתה את האינטרסים הציוניים. העתונאי המצרי חשד בכך וביקש לקבל ממני אישור. אלא שלתמהונו הרב, נפסלה הידיעה על-ידי הצנזור, בטענה שהיא עלולה להסית את דעת הקהל נגד האורחים. מאוחר יותר, נודע לי כי אותה קבוצה של אמריקאים לא הורשתה לבקר בירדן, על אף שנציג ירדן בווינגטון העניק לחבריה אשרות כניסה.

חגי אמיין מארח

ב"יום בקהיר ארגון בשם האיחוד הערבי, שמטרתו לקרב את העמים הערביים. אין הוא ארגון רשמי, למרות שעלי מהר, ראש ממשלת מצרים לשעבר, היה נשיאו. בזמן שהותי בקהיר ערך האיחוד הערבי מסיבה לכבוד שני שרים אורחים מטוניסיה. נחשבותי בהזמנה למסיבה ושם פגשתי כמה מגדולי המנהיגים הערביים. היו שם תריסר נסיכים, מדינאים, סופרים ואנשי עסקים שראו עולם ומלואו.

נכה גם חגי אמיין אל-חסייני, המופתי הגדול של פלסטין. הוא הואיל להזמיןני לי מסיבה פרטית, שהתכונן לערוך בעוד יומיים בביתו הוא, לכבוד שני השרים הטוניסיים. נסעתי לחילה שלו בהליופוליס, בית נאה אך לא מהודר יתר על המידה. בכניסה לגן עומד כדרך קבע שוטר מצרי במדים. ב"פנים חי המופתי, מוקף ידידיו שלא נפרדו ממנו משך כל מסעותיו הארוכים בלבנון, עיראק, פרס, תורכיה, גרמניה, צרפת ולבסוף — קהיר.

היו שם דודנו יצחק אפנדי דרזישי, בן דודו חגי מוניף אל-חסייני וכן דיפלומטים ערביים רבים. התכנסנו מסביב לשולחן ארוך, עמוס עוגות, כריכים וממתקים ערביים. לא היו אלה תנאים אידיאליים להעלות את בעיית פלסטין, אך הצלחתי בכל זאת לה

השטח, קיימת כוח דאי אצל כולם הרג שה איומה של חוסר הכליתיות.

אדם שברח מירדן

פגשתי עוד אישיות פלסטית ניה בקהיר. עבדאללה אל-חלל, מפקדה הקודם של ירושלים העתיקה, ביקר ארתי במלוגי הקולונל הינו פליט פוליטי, שברח מארצו מפני חמת המלך עבדאללה. הוא סיפר לי על בריחתו, על נסיונות ממשלת הירדן להשיג את הסגרתו מידי השלטונות המצריים.

הקולונל הינו גבר נאה ונעים הליכות, חסר כל שמץ של התרברבות. הוא גם אינו נושא טינה לי מולדת שהגלתה ארתי. תוך כדי שיחה באולם הכניסה של בית המלון, שמתי לב לשני זוגות עירייים שלא הרפו ממנו, שאלתי אותו אם היו אלה עיריי מרגלים שבלשו אחריה. "לא, הצטחק, אלה שני קרובי-משפחה נאמנים שהומרים עלי ככל מקום."

על כנפי ההפיכה. המצריה הראשונה שזכתה לרשיון טייס. תועמלני המשרת מציגים אותה כסמל הנוער המצרי.

העדיף להרחיקו, העביר אותו לקפריסין.

דיפלומטיה סעודית

במה ימים לאחר בואי לקהיר, פניתי לצירות הסעודית בלוית פקיד בכיר של הליגה הערבית, כדי לבקש אשרת כניסה לריאד, שם קיוויתי לפגוש את המלך סעוד. הציר הסעודי נעדר אותה שעה ממשרדו, עסק בהכנות לקראת ביקורו הקרוב של האמיר פייסל בקהיר, בדרך לאירופה.

סגנו של הציר קיבל את פנינו בסרקלין מהודר ביותר, מלא רהיטים יקרים ומרוב דים עבים. הוא לא יכול היה להעניק לי חיונה, מבלי לקבל תחילה רשות מן המלך עצמו. הוא הבטיח לטלגרף מיד לריאד, קייחה לחשובה תוך יומיים-שלושה.

חלף שבוע, בלי תשובה מריאד. אחמד שוקיירי, סגן מזכיר הליגה הערבית ונציג סוריה באו"ם, צלצל לצירות ולחץ עליהם לספל בבקשתי בתכיפות — ללא תוצאות. למחרת הגיע הנסיך פייסל לקהיר. ניגשתי למלון סמיראמיס הנאה, כדי להביע את ברכותי לאורתי, אותו הכרתי היטב מביקורי הרבים בארצות-הברית ואשר לא פעם שוחחתי עמו ארוכות.

שלישיו קיבלו את פני בחדר המתנה, שם נמצאו כבר כ-12 מבקרים. הוגשו לנו קפה וסגיריות ואחר-כך הוכנסנו כולנו אל חדר האמיר. הקבוצה שכבר ישבה קמה למראנו, פינתה את מקומה לאורחים החדשים.

אלה שביקשו לדבר עמו בפרטיות ניגשו אליהם, הסתירו את שפתיהם בידיהם ולחשו את דברם אל תוך אוזנו. עשיתי אותו הדבר והודעתי לו על מבוקשי לפגוש את אביו. הוא ענה כי חם מאד בסעודיה אך הפנה אותי בכל זאת למזכירו, שייך איברהים. אותו רגע הוכנס גל שני של אורחים. הראיון תם. סיפרתי למזכיר על בקשתי והוא הבטיח להתקשר מיד עם הצירות — למרות שרק לפני שעה קלה הייתי אני שם. על כל פנים, לא יצא מאומה בקשר לקהיר. למחרת, יצאתי בדרכי לבגדאד.

מחיר הקירמה. מצריה זו מנסקת את בעלה מבעד לסורג בית-סוחר. הוא נכלא בעוון מוכרת מצרכי מזון בשוק השחור — אחת המכות הפוגעות בפרסטיגיה של מועצת ההפיכה.

הוא נשא עמו אקדה ויש להניח כי הוא זקוק לה. כי האשמת ממשלת הירדן כאילו היה לעבדאללה אל-חלל חלק ברצח המלך עבדאללה, סיבכה אותו בסכנות נקמת-הרמים המסורתית של הערבים. נוכחתי אותה שעה באום אחר, שביקרני בבירות. היה זה הכומר הקאתולי איברהים עיאר, שהואשם אף הוא בהשתתפות בקשר לרציחת המלך עבדאללה. הכומר הואשם כי סוכן אל-חלל, על סמך חילופי מכתבים בין השנים. בית-המשפט הירדני זיכה את ה"כומר, אך הפאטריארך הקתולי בירושלים

טוף שיחה קצרה עם מארחי על נושא טראגי זה. מצאתיו כפי שהכרתי עוד בירושלים: זהיר, רוגע וסתגורן. הוא לא הצהיר שום הצהרה, הסתפק רק בהבעת כטחונו בעייתו. ברור היה כי לגבי ידידו, היתה בעיית פלסטין רחוקה מאד מסימומה. זקנו האדומים היה שזור עתה שיבה ו"המאורעות העצובים של השנים האחרונות הסביעו את חותמם על מראהו הכללי. אך בדברו עם בני לויתו, לא הראה כל סימן של יאוש או תבוסנות. אולם מתחת לפני